

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Transatlantyczne stosunki handlowe a poglądy EKES-u na temat wzmocnionej współpracy i ewentualnej umowy o wolnym handlu UE-USA”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2014/C 424/02)

Sprawozdawca: **Jacek KRAWCZYK**

Współsprawozdawca: **Sandy BOYLE**

Na sesji plenarnej w dniu 11 lipca 2013 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Transatlantyczne stosunki handlowe a poglądy EKES-u na temat wzmocnionej współpracy i ewentualnej umowy o wolnym handlu UE – USA”

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 maja 2014 r.

Na 499. sesji plenarnej w dniach 4–5 czerwca 2014 r. (posiedzenie z dnia 4 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 187 do 7 – 10 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 Zdaniem Komitetu skuteczne transatlantyczne partnerstwo handlowo-inwestycyjne (TTIP) może być ważnym czynnikiem generującym prawdziwy wzrost i zwiększającym optymizm. Zważywszy na ogólnie powolne tempo wychodzenia z kryzysu gospodarczo-finansowego, który rozpoczął się w 2008 r., wyważona umowa może przyczynić się do powrotu gospodarki europejskiej na ścieżkę wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy.

1.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje istotne możliwości, jakie oferuje szeroko zakrojona umowa handlowa między UE i USA, nie tylko w celu intensyfikacji wymiany handlowej i inwestycji po obu stronach Atlantyku, lecz także ze względu na jej potencjalny wkład w rozwój ulepszonych zasad i standardów światowych, wspierających sam system wielostronnego handlu.

1.3 Mając na względzie powszechne i uzasadnione żądanie obywateli europejskich dotyczące pełnej przejrzystości negocjacji handlowych, EKES zwraca uwagę Rady i Komisji na konieczność spójnego i ścisłego stosowania art. 218 TFUE, zwłaszcza jego ust. 10: „Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany na wszystkich etapach procedury”.

1.4 Zgodnie z traktatem lizbońskim Komisja powinna koniecznie uznać instytucjonalną rolę EKES-u w negocjacjach w sprawie TTIP. Konieczna jest całkowita przejrzystość i konsultacje z Komitetem i społeczeństwem obywatelskim, jeśli umowa ma cieszyć się szerokim poparciem społecznym. Teksty muszą być ujawniane odpowiednim podmiotom na jak najwcześniejszym etapie.

1.5 Istotne jest, by korzyści z TTIP były równomiernie rozłożone wśród przedsiębiorstw, pracowników, konsumentów i obywateli.

1.6 W miarę postępów w negocjacjach oraz po ogłoszeniu wyników oceny oddziaływania należy uaktualnić i monitorować prognozy statystyczne i gospodarcze.

1.7 Główne korzyści z TTIP dotyczą dziedziny regulacji. Bardzo ważne jest zobowiązanie obu stron, by TTIP nie prowadziło do obniżenia obecnych standardów. Realizacja tego zobowiązania będzie kluczowa dla uzyskania szerokiego poparcia publicznego i politycznego. Komitet zastrzega sobie prawo do oceny ewentualnych wyników negocjacji w świetle tych rozważań.

1.8 W przeciwieństwie do prawie wszystkich innych dwustronnych umów handlowych potencjalne oszczędności i korzyści z TTIP dotyczą barier pozataryfowych. Choć tylko ok. 20 % oszczędności będzie prawdopodobnie pochodzić z obniżenia ceł, należy zająć się problemem wysokich ceł w niektórych kluczowych sektorach. W odniesieniu do dostępu do rynku ważna jest wzajemność.

1.9 Szeroko zakrojony rozdział dotyczący handlu i rozwoju zrównoważonego jest konieczny; jest to bardzo ważny element dla społeczeństwa obywatelskiego po obu stronach Atlantyku.

1.10 Inwestycje transatlantyckie mogą być ważnym elementem stymulowania wzrostu. Propozycja włączenia mechanizmu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS) wzbudziła znaczące obawy szerokiego rzeszy społeczeństwa po obu stronach Atlantyku. Komisja uruchomiła konsultacje publiczne on-line w sprawie „Ochrony inwestycji i ISDS w umowie o TTIP”, przy czym konieczny jest przejrzysty i szeroki dialog podczas tego procesu. EKES może odegrać pod tym względem ważną rolę.

1.11 TTIP cieszy się dużym zainteresowaniem wszystkich kręgów społeczeństwa obywatelskiego w UE i USA. EKES nawiązał już doskonałe kontakty z amerykańskimi przedsiębiorstwami, związkami zawodowymi oraz organizacjami rolniczymi, konsumenckimi i ekologicznymi. Istnieje wyraźna wola utrzymania i rozwinięcia tego stanowiska, a EKES dysponuje odpowiednimi możliwościami propagowania stałego dialogu i współpracy i zachęcania do nich.

1.12 Komitet wyraża zadowolenie w związku z tym, że grupa monitorująca złożona z trzech członków EKES-u uzyskała dostęp do dokumentów na takich samych zasadach, jak doradcza grupa ekspertów utworzona przez Komisję. Komitet postrzega to jako uznanie pełnionej przez niego roli oficjalnej instytucji doradczej, zgodnie z Traktatem z Lizbony.

Zalecenia

1.13 TTIP musi zostać uznane przez EKES za bieżący priorytet podczas całego okresu prowadzenia negocjacji i wdrażania jakiegokolwiek umowy. EKES powinien ściśle monitorować wszystkie aspekty negocjacji w sprawie TTIP. Należy przyjąć podejście oparte na projektach oraz określić dziedziny najkorzystniejsze dla przyszłych prac w ramach konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim UE i USA oraz Komisją Europejską.

1.14 Podejście do spójności regulacyjnej powinno być ambitne i przejrzyste, a podstawą do negocjacji powinny być najlepsze praktyki. Trzeba przestrzegać udzielanych przez obie strony gwarancji zachowania obowiązujących standardów.

1.15 Umowa powinna obejmować skuteczne mechanizmy i współpracę regulacyjną, by ułatwić wczesne konsultacje na temat nowych przepisów, które mogłyby mieć wpływ na interesy stron. Niezależnie od tego Unia Europejska, państwa członkowskie UE oraz USA powinny mieć nadal prawo do stanowienia regulacji na poziomie, który uznają za odpowiedni, w kwestiach takich jak ochrona zdrowia, konsumentów, pracowników i środowiska.

1.16 Obie strony powinny ambitnie podejść do kwestii ceł i dążyć do ich zniesienia lub stopniowego wyeliminowania, także w obszarach newralgicznych. Musi się to odbywać z korzyścią dla obydwu stron.

1.17 Prowadzenie dwustronnych negocjacji handlowych nie powinno osłabić zobowiązań UE wobec WTO ani wielostronnych porozumień globalnych.

1.18 Zdecydowany i ambitny rozdział na temat rozwoju zrównoważonego musi być zasadniczym składnikiem umowy. Główne elementy to:

- Strony muszą potwierdzić swoje zobowiązania wynikające z członkostwa w Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP).
- Osiem kluczowych konwencji MOP popartych w Deklaracji WTO z Singapuru z 1996 r. powinno stanowić minimalną podstawę.
- Strony powinny potwierdzić wspólne zobowiązanie do skutecznego wdrażania i egzekwowania przepisów oraz inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska.

— Potrzebujemy zobowiązania na rzecz zapewnienia i propagowania zachowania zasobów naturalnych, zrównoważonego gospodarowania i zarządzania nimi oraz kluczowych wielostronnych umów środowiskowych.

1.19 EKES powinien ułatwić szeroko zakrojony dialog na temat ISDS po zakończeniu konsultacji Komisji w sprawie ochrony inwestycji i mechanizmu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem w ramach TTIP. Aby zapewnić pomoc, Komisja powinna uściślić, w jaki sposób zamierza ocenić i uwzględnić wyniki konsultacji, oraz przedstawić wstępną definicję takich określeń, jak „błahy” (*frivolous*) w odniesieniu do zakładanego zakresu „wyeliminowania błahych skarg” (*eliminating frivolous claims*) lub „cel publiczny” (*public purpose*) w związku z wyjątkami przewidzianymi dla zakazu wyłączenia.

1.20 EKES powinien – w ramach bieżących prac nad projektem TTIP – opracować opinię z inicjatywy własnej w sprawie ISDS.

1.21 EKES wspiera włączenie rozdziału poświęconego MŚP.

1.22 Trzeba utrzymać specyfikę usług publicznych w UE zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

1.23 Zapewnienie niezawodnych dostaw energii i dostępu do strategicznych surowców ma kluczowe znaczenie. TTIP powinno także promować cele w zakresie efektywności energetycznej i energii odnawialnej oraz gwarantować każdej ze stron prawo do utrzymania lub ustanowienia norm i przepisów w tej dziedzinie, jednocześnie dążąc do zbliżenia standardów wewnętrznych UE i USA.

1.24 Konieczne jest, aby równy poziom dostępu do zamówień publicznych obowiązywał po obu stronach Atlantyku. Prawo państw członkowskich UE oraz władz lokalnych i regionalnych do realizacji demokratycznie uzgodnionej polityki społecznej i polityki ochrony środowiska nie może zostać podważone w wyniku takich ustaleń.

1.25 Obie strony umowy powinny uznać, że promowanie i ochrona interesów konsumentów mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia szerokiego poparcia publicznego dla umowy.

1.26 Należy uwzględnić stosowane przez UE kryteria w dziedzinie rolnictwa i sektora rolno-spożywczego, a także poszanowanie zasady ostrożności, o której jest mowa w Traktacie z Lizbony.

1.27 W ramach TTIP należy znaleźć konkretny sposób uzyskania pewności prawnej dla przedsiębiorstw działających w ramach oznaczeń geograficznych.

1.28 Sesje informacyjne dla społeczeństwa obywatelskiego pod koniec każdej rundy negocjacji powinny odbywać się przez cały okres trwania negocjacji i trwać do ostatniego etapu konsultacji przed parafowaniem umowy. Tego rodzaju sesje informacyjne cieszyłyby się znacznie większym poparciem społecznym, gdyby Komisja Europejska jednoznacznie potwierdziła ich konsultacyjny charakter oraz zapewniła, że opinie zainteresowanych stron zostaną należycie uwzględnione przez negocjatorów.

1.29 Stabilny wspólny mechanizm monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie musi być zasadniczym składnikiem umowy. W odniesieniu do każdej ze stron należy ustanowić obowiązek konsultowania się ze społeczeństwem obywatelskim poprzez krajową grupę doradczą, by zapewnić zrównoważoną reprezentację interesów gospodarczych, społecznych i ekologicznych. EKES powinien być kluczowym elementem tego mechanizmu ze strony UE. Krajowa grupa doradcza powinna:

— być upoważniona do kierowania zaleceń do władz krajowych oraz wspólnych władz politycznych umowy (np. wspólny komitet ds. handlu i zrównoważonego rozwoju), zaś władze polityczne powinny reagować na te zalecenia w odpowiednim czasie;

— mieć możliwość otrzymywania formalnych opracowań od organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jeżeli chodzi o wdrażanie rozdziału o rozwoju zrównoważonym, oraz przekazywania ich władzom politycznym;

- mieć prawo do wydawania opinii i zaleceń po otrzymaniu opracowań stron trzecich;
- mieć pod pewnymi warunkami możliwość zwrócenia się do stron o zainicjowanie procedury konsultacji lub rozstrzygnięcia sporów w wypadku nieprzestrzegania postanowień rozdziału o rozwoju zrównoważonym.

1.30 Konieczne są także ustalenia dotyczące wewnętrznych mechanizmów monitorowania obu stron, obejmujące spotkania co najmniej raz w roku w formie wspólnego organu w celu dokonania przeglądu wdrażania rozdziału o zrównoważonym rozwoju i wydawania wspólnych komunikatów i zaleceń dla stron.

1.31 Należy ustanowić Transatlantycki Dialog Pracowniczy i Transatlantycki Dialog Ekologiczny przewidziany przez Transatlantycką Radę Gospodarczą. Potwierdza to wezwanie EKES-u wyrażone w opinii z marca 2009 r.⁽¹⁾

1.32 EKES powinien niezwłocznie ustanowić grupę kontaktową UE – USA.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1 Zapowiadając negocjacje w sprawie tego szeroko zakrojonego partnerstwa, przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso, przewodniczący Rady Europejskiej Herman Van Rompuy i prezydent Stanów Zjednoczonych Barack Obama wyjaśnili, że „w ramach tych negocjacji Stany Zjednoczone i Unia Europejska będą miały możliwość nie tylko zintensyfikować wymianę handlową i inwestycje transatlantyckie, lecz także przyczynić się do opracowania światowych przepisów, które umocnią system handlu wielostronnego”.

2.2 Wypowiedzi te uwydatniły potencjał tego porozumienia w zakresie ustanowienia standardów w kontekście stosunków wielostronnych. Ostatnio UE otworzyła, a w niektórych przypadkach zakończyła, negocjacje w sprawie szeregu dwustronnych umów handlowych. Choć być może oferują one znaczne korzyści, EKES potwierdza, że zdecydowanie dążące są ambitne porozumienia wielostronne negocjowane w ramach WTO. Ważne jest, by UE nadal stosowała to podejście i korzystała ze wstępnych osiągnięć konferencji ministerialnej z Bali w 2013 r.

3. Tło polityczne

3.1 Po obu stronach Atlantyku oraz po obu stronach sceny politycznej w Stanach Zjednoczonych istnieje olbrzymia wola polityczna doprowadzenia do pomyślnego zakończenia negocjacji w sprawie TTIP. Celem powinno być zakończenie negocjacji podczas obecnej kadencji amerykańskich władz.

3.2 Komitet potwierdza zaangażowanie w serdeczny i pozytywny przebieg tych rozmów, które stopniowo doprowadzą do pozytywnego wyniku. Zachęcającym sygnałem są zapewnienia obu stron, że negocjacje nie doprowadzą do obniżenia standardów. Zważywszy na bardzo delikatny charakter poruszanych kwestii i pilne żądania jak największej przejrzystości na wszystkich etapach negocjacji, zaobserwowane przez EKES w ostatnich miesiącach we wszystkich grupach europejskiego społeczeństwa obywatelskiego, Komitet będzie ściśle monitorował negocjacje i oczekuje wymiany sprawdzonych rozwiązań w tej dziedzinie.

3.3 Komitet odnotowuje, że każdy etap negocjacji, aż po porozumienie końcowe, wymagać będzie dużego poparcia obywateli europejskich „bezpośrednio reprezentowanych na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim” (zob. art. 10 ust. 2 TUE). Z tego względu EKES domaga się od Rady i Komisji ścisłego stosowania procedur określonych w art. 218 TFUE, zwłaszcza w jego ust. 10: „Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany na wszystkich etapach procedury”.

3.4 Potrzebne są znaczne wysiłki ze strony partnerów negocjacyjnych, by przeprowadzać regularne konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim i zapewnić mu aktualne informacje podczas całego procesu negocjacji. Istotna jest maksymalna przejrzystość w tej sprawie, a udostępnianie tekstów zainteresowanym podmiotom przy najbliższej możliwej sposobności ma żywotne znaczenie, gdyż umożliwi zgłaszanie konstruktywnych uwag na takim etapie, na którym będzie można uwzględnić ich zasadniczą treść w procesie negocjacji. Pozwoliłoby to również zapewnić płynność w okresie przejściowym, gdy zostanie wyznaczona nowa Komisja Europejska.

⁽¹⁾ Dz.U. C 228, 22.9.2009, s. 32–39.

3.5 Stosunki transatlantyckie ucierpiały na doniesieniach o przypadkach szpiegowania przez NSA. Nawiązując do delikatnej kwestii NSA i trwających obecnie rozmów dotyczących umów handlowych, kanclerz Angela Merkel stwierdziła w Bundestagu (18 listopada): „Stosunki transatlantyckie, a więc również negocjacje dotyczące umowy o wolnym handlu, zostały obecnie bez wątpienia wystawione na próbę z powodu skierowanych przeciw USA oskarżeń, o dość poważnej naturze. Należy je wyjaśnić, a także – co jest nawet ważniejsze dla przyszłych stosunków – odbudować zaufanie”. Parlament Europejski przyjął rezolucję⁽²⁾, w której jasno stwierdza się, że zgoda Parlamentu na umowę handlową UE – USA będzie niepewna, jeśli nieograniczony nadzór na masową skalę ze strony Agencji Bezpieczeństwa Narodowego USA nie zostanie powstrzymany. Komitet ma nadzieję, że problemy w tej dziedzinie można rozwiązać dzięki dyplomacji i dobrej woli.

3.6 Negocjacje TTIP będą papierkiem lakmusowym odbudowy niezbędnego zaufania. Trzeba przypomnieć o pozytywnym wydźwięku pisma Biura Wykonawczego Prezydenta do przewodniczącego Izby Reprezentantów Stanów Zjednoczonych (marzec 2013 r.), w którym stwierdzono, że „potencjalne korzyści zdecydowanie uzasadniają podjęcie odpowiednich wysiłków”. W tym samym duchu Komitet podchodzi do własnych rozważań.

4. Analiza wpływu gospodarczego, społecznego i ekologicznego TTIP

4.1 Wątpliwości co do osiągnięcia ostatecznego sukcesu są jak najbardziej uzasadnione, zwłaszcza w świetle wcześniejszych doświadczeń, w tym inicjatywy z 1998 r. promowanej przez sir Leona Britтана, a także w świetle niedawnego dialogu transatlantyckiego prowadzonego w ubiegłym dziesięcioleciu. Aby zapewnić obopólne korzyści z tej sytuacji, musimy przeprowadzić wspólne badania z myślą o dokładniejszej analizie perspektyw wzajemnego tworzenia miejsc pracy oraz analizie sektorów potencjalnej utraty zatrudnienia. Jednak nowe miejsca pracy nie powstaną bez wzrostu. Istotne w tym kontekście są również wnioski z badania Copenhagen Economics z 2010 r. w sprawie wpływu zewnętrznych BIZ UE, które ukazały wymierny negatywny wpływ na miejsca pracy.

4.2 Ambicją UE powinno być doprowadzenie do pomyślnych wyników negocjacji w sprawie TTIP. W odniesieniu do dostępu do rynku ważna jest wzajemność. Ostatnie badania⁽³⁾, w tym ocena skutków przeprowadzona przez Komisję, pokazują, że korzyści przyniesie jedynie kompleksowe porozumienie.

4.3 Negocjacje powinny opierać się na osiągniętych już sukcesach. Szacuje się, że stosunki UE – USA już obecnie podtrzymują 13 mln miejsc pracy, generują prawie 3,9 bln USD inwestycji i stanowią 45 % światowego PKB.

4.4 Dokonano już istotnych prognoz statystycznych. Centrum ds. badań gospodarczych oszacowało, że kompleksowa umowa spowodowałaby wzrost PKB o 119 mld EUR w UE i 95 mld w Stanach Zjednoczonych.

Business Coalition for Transatlantic Trade oceniło, że dzięki TTIP powstałoby pół miliona wysoko płatnych miejsc pracy w UE i Stanach Zjednoczonych.

4.5 Jednakże istnieją również mniej optymistyczne prognozy; CEPR szacuje np., że większość nowych miejsc pracy powstanie w sektorach niewymagających kwalifikacji, a w sektorze elektroniki UE, w którym potrzeba wysokich kwalifikacji, nastąpi spadek. Według tych szacunków w wyniku restrukturyzacji gospodarczej spowodowanej wdrożeniem TTIP 0,2–0,5 % pracowników w UE będzie musiało zmienić pracę. Ważne jest rozpoznanie tych zmian na wczesnym etapie i podjęcie odpowiednich działań w dotkniętych nimi sektorach i państwach członkowskich, tak aby wskazać umiejętności, które można przekazać, a także zatrzymać wykwalifikowanych pracowników.

4.6 Nie da się uniknąć nierównomiernego wpływu zakończonego sukcesem TTIP, który wykazywałby różnice krajowe, regionalne i sektorowe. Dlatego też, wraz z rozwojem sytuacji podczas negocjacji, należy ciągle uaktualniać i monitorować prognozy statystyczne i dopasowywać oczekiwania do zmieniającej się rzeczywistości.

4.7 Komitet musi koniecznie zachęcać do przeprowadzenia niezbędnych ocen skutków i na bieżąco się z nimi zapoznawać, zwłaszcza w takich dziedzinach jak tworzenie miejsc pracy, mobilność pracowników i jakość zatrudnienia oraz stosowanie technologii.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//PL>

⁽³⁾ Zob. „Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment”, Centre for Economic Policy Research, Londyn, marzec 2013 r. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Badania tego rodzaju stanowią już część procesu w UE (np. ocena wpływu handlu na zrównoważony rozwój, prowadzona obecnie dla Komisji Europejskiej ⁽⁴⁾), lecz fundamentalne znaczenie ma zapewnienie otwartości, przejrzystości i charakteru sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz stałego wkładu społeczeństwa obywatelskiego. Komitet ma zamiar wnieść w ten proces jak zwykle regularny wkład. Rola społeczeństwa obywatelskiego musi zostać uznana w całym tym procesie, a ono samo należy na stałe i konstruktywnie do tego procesu włączyć. Niniejsza opinia stanowi wkład EKES-u w tej dziedzinie.

4.9 Komitet zastrzega sobie prawo oceny ewentualnych wyników negocjacji w świetle tych zobowiązań.

5. Zniesienie ceł w handlu transatlantyckim

5.1 Mimo stosunkowo niskich ceł, niektóre taryfy są bardzo wysokie po obu stronach Atlantyku dla produktów wrażliwych, np. tytoniu, tekstyliów i odzieży, cukru, obuwia, produktów mlecznych i niektórych warzyw. Ponadto USA utrzymuje wysokie taryfy celne na przetwory spożywcze, rybne i mięsne oraz preparaty ze zbóż, makaron i czekoladę. Dla podmiotów z tych sektorów zniesienie taryf celnych byłoby szczególnie zachętą do działalności eksportowej.

5.2 Ponadto handel transatlantycki charakteryzuje się znacznymi obrotami między przedsiębiorstwami oraz wymianą towarów pośrednich. Produkty końcowe są często wynikiem dość skomplikowanego łańcucha dostaw, w przypadku którego nawet niskie cła mogą mieć poważny wpływ na konkurencyjność. Dlatego też od pierwszego dnia wejścia w życie umowy należy znieść jak najwięcej ceł. W przypadku pozostałych ceł okres przejściowy nie powinien przekraczać 5 lat.

6. Eliminowanie podstawowych różnic w zakresie regulacji i wyznaczania standardów

6.1 W Stanach Zjednoczonych i UE powszechnie uważa się, że największe korzyści z TTIP można osiągnąć w dziedzinie przepisów. EKES z zadowoleniem przyjmuje zdecydowane zobowiązanie ze strony głównego negocjatora UE Ignacia Garcii Bercery, by „te negocjacje nie polegały, powtarzam, nie polegały na obniżeniu standardów”.

6.2 Jest to zasadnicza kwestia dla EKES-u. To właśnie w kontekście tej wypowiedzi i faktu, że powtórzył ją główny negocjator ze strony Stanów Zjednoczonych Dan Mullaney podczas spotkania informacyjnego z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w listopadzie 2013 r., EKES w niniejszej opinii nie uwydatnia kilku zagadnień, które by się pojawiły, gdyby zobowiązanie to nie zostało w pełni potwierdzone.

6.3 Stany Zjednoczone nie tylko są największym partnerem handlowym UE, lecz również dzielą z Europą wiele ideałów i wartości. Podobieństwa między UE a Stanami Zjednoczonymi zdecydowanie przeważają nad różnicami. Jest to rzadka sytuacja, a także doskonała podstawa do osiągnięcia ambitnych wyników. Jeśli chcemy w pełni uwolnić potencjał eksportowy, powinniśmy skupić się na wyeliminowaniu przeszkód pozataryfowych w sposób przynoszący obopólne korzyści, a zarazem utrzymać obecny poziom ochrony obywateli, konsumentów, pracowników i środowiska naturalnego oraz obecny poziom standardów. Powinniśmy z tego skorzystać.

6.4 Niemniej różnice występujące w podejściu do kwestii regulacji i wytyczania standardów będą musiały zostać głębiej przeanalizowane w wielu sektorach, np. w sektorze chemicznym, rolnym i farmaceutycznym, samochodowym, kosmetycznym i tekstylno-odzieżowym oraz w zakresie bezpieczeństwa żywności. W wielu obszarach powinno być możliwe uzyskanie wzajemnych korzyści dzięki większej spójności regulacyjnej, harmonizacji oraz wzajemnej uznawalności testów i ocen zgodności, by osiągnąć podobne wyniki w ramach podobnych procesów. Wszystkie one powinny uwzględniać normy międzynarodowe.

6.5 W celu ułatwienia handlu modernizacja procedur i współpracy celnej powinna doprowadzić do uproszczenia i likwidacji zbędnych opłat i inspekcji.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Istotnym elementem ściślejszej współpracy regulacyjnej między UE i Stanami Zjednoczonymi powinno być promowanie i wymiana najlepszych rozwiązań oraz zwiększenie bezpieczeństwa, zdrowia oraz dobrobytu gospodarczego ludności po obu stronach Atlantyku.

6.7 Równie ambitne powinny być negocjacje w sprawie barier technicznych w handlu (TBT), a rozdział poświęcony TBT+, zainspirowany dążeniem do nieobniżania norm, mógłby być jednym ze sposobów propagowania zaufania do obu systemów regulacyjnych.

6.8 Należy uwzględnić skuteczne mechanizmy zapobiegające nowym barierom dzięki wczesnym konsultacjom w sprawie regulacji, które mogłyby mieć znaczący wpływ na przemysł w USA i UE, o ile umożliwi to wkład wszystkich zainteresowanych stron, bez uszczerbku dla prawa do stanowienia przepisów zgodnie z poziomem ochrony zdrowia, obywateli i konsumentów, a także normami pracy i normami środowiskowymi uznanymi za odpowiednie przez strony z uwagi na ochronę interesu publicznego.

6.9 Rozwiązania w zakresie podejmowania decyzji dotyczących regulacji stosowane po obu stronach Atlantyku, jak też współpraca regulacyjna między UE i USA, muszą opierać się na pewnych zasadach, takich jak przejrzystość, rozliczalność i opracowywanie strategii politycznych w oparciu o informacje zebrane w neutralny i otwarty sposób od wszystkich grup społeczeństwa.

6.10 Różnice dotyczące zasad i standardów występujące między stronami można by znacznie zmniejszyć w przyszłych przepisach dzięki przeprowadzeniu na szeroką skalę i na wczesnym etapie dialogu i konsultacji. Może to zminimalizować różnice i zmniejszyć koszty ponoszone tak przez producentów, jak i konsumentów.

7. Rozwój zrównoważony i różnorodne standardy

7.1 UE i USA odgrywają istotną rolę w dyskusjach na temat zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym, a także we współpracy międzynarodowej ukierunkowanej na osiągnięcie celów w tym zakresie. Jednocześnie ważne jest, by UE i USA prowadziły działania na rzecz trzech filarów zrównoważonego rozwoju (wzrost gospodarczy, rozwój społeczny i ochrona środowiska) z korzyścią dla ludności. W tym kontekście TTIP, a szczególnie jego część związana z handlem i rozwojem zrównoważonym, będzie okazją dla UE i USA do ponowienia zobowiązania do wspierania zrównoważonego rozwoju za pomocą swojej polityki oraz dzięki wzmocnionym przepływom handlowym i inwestycyjnym, dialogowi i współpracy w ramach przyszłej umowy.

7.2 Od grudnia 2009 r., zgodnie z traktatem lizbońskim⁽⁵⁾, UE dąży do wprowadzenia rozdziału dotyczącego handlu i rozwoju zrównoważonego do wszystkich negocjowanych przez siebie umów handlowych. Praktyka ta cieszy się zdecydowanym poparciem EKES-u, a także Parlamentu Europejskiego.

7.3 Nowe porozumienie musi potwierdzić prawo stron do regulowania i ustanawiania własnych priorytetów, polityk i przepisów w zakresie rozwoju zrównoważonego, zgodnie z zobowiązaniami stron do przestrzegania norm i porozumień międzynarodowych.

7.4 Należy z zadowoleniem przyjąć często wspomniane zobowiązanie Komisji, by nie dopuścić do obniżenia standardów UE w dziedzinie zdrowia, bezpieczeństwa, pracy, środowiska i ochrony konsumentów. EKES powinien również monitorować sytuację, by zobowiązania te zostały wypełnione.

7.5 Powinniśmy jednak pójść o krok dalej i przedstawić najważniejsze obawy oraz zaproponować pozytywne rozwiązania dotyczące m.in. kwestii społecznych. TTIP musi zostać uznane przez EKES za bieżący priorytet podczas całego okresu prowadzenia negocjacji i wdrażania porozumienia.

7.6 Strony powinny potwierdzić swoje zobowiązanie do skutecznego wdrażania i egzekwowania przepisów pracy. Powinny także potwierdzić zobowiązania wynikające z członkostwa w Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), w tym wynikające z Deklaracji MOP z 1998 r. dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy, o charakterze wiążącym dla wszystkich członków MOP. Osiem najważniejszych konwencji MOP (przyjętych w deklaracji ministerialnej WTO z Singapuru w 1996 r.) musi pozostać minimalną podstawą aspektów społecznych w jakimkolwiek rozdziale TTIP dotyczącym zrównoważonego rozwoju, jak to miało miejsce we wszystkich niedawnych negocjacjach UE dotyczących umów o wolnym handlu⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Art. 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), określający zasady unijnej polityki handlowej, oraz art. 3 ust. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 21 TUE, określające ogólne zasady zewnętrznych działań UE, obejmujących także wsparcie UE dla handlu i rozwoju zrównoważonego.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 127 z 14.5.2011, s. 62–65.

7.7 Unia zawsze propagowała agendę społeczną, urzeczywistniając swój rynek wewnętrzny, a EKES stanowi żywy przykład zobowiązania UE na rzecz dialogu i konsensusu. Szanując nieco inny model społeczny USA, Unia powinna jednak wyraźnie promować i chronić swój własny model oparty na solidarności społecznej.

7.8 Strony powinny uznać znaczenie globalnego zarządzania środowiskiem oraz zasad na rzecz sprostania wspólnym wyzwaniom ekologicznym. Powinny potwierdzić swoje zobowiązanie do skutecznego wdrażania i egzekwowania przepisów w dziedzinie ochrony środowiska. Ponadto strony powinny ponowić swoje zaangażowanie w podejmowanie dalszych kroków na rzecz zapewnienia i propagowania zachowania zasobów naturalnych, zrównoważonego gospodarowania i zarządzania nimi. W tym kontekście strony powinny również potwierdzić swoje zaangażowanie w wielostronne umowy środowiskowe.

7.9 TTIP powinno też stanowić okazję dla UE i USA do dalszego promowania handlu i inwestycji wspierających rozwój zrównoważony, np. liberalizacji handlu produktami i usługami ekologicznymi (zgodnie z inicjatywą z Davos z 24 stycznia 2014 r., w której uczestniczą obie strony), propagowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw itp.

7.10 W porównaniu z USA UE jeszcze nie uwzględniła kwestii pracy i środowiska objętych rozdziałem o zrównoważonym rozwoju w ramach ogólnej procedury rozstrzygania sporów. Zamiast tego kwestie te podlegają procedurze konsultacji, która nie może prowadzić do sankcji handlowych. Logika tego postępowania jest niejasna, a EKES wzywa Komisję do wyjaśnienia tej kwestii.

8. Inwestycje

8.1 Po wejściu w życie traktatu lizbońskiego UE posiada teraz kompetencje w dziedzinie inwestycji. Nowe porozumienie zastąpiłoby wszystkie dwustronne umowy inwestycyjne zawarte między USA a dziewięcioma państwami członkowskimi.

8.2 Na poziomie stosunków wielostronnych UE i USA są stronami porozumienia WTO w sprawie środków dotyczących inwestycji i związanych z handlem (porozumienie TRIM). Niemniej dotyczy to wyłącznie środków w dziedzinie handlu towarami, a nie usług ani innych kluczowych dziedzin, które wyłoniły się w ostatnich 20 latach. Ponadto w kwietniu 2012 r. UE i Stany Zjednoczone zawarły umowę w sprawie ambitnych zasad inwestycyjnych, a także zachęciły inne państwa do pójścia w ich ślady.

8.3 Kwestia włączenia mechanizmu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS) wzbudziła spore zainteresowanie i obawy w społeczeństwie po obu stronach Atlantyku. Komitet z zadowoleniem przyjmuje uwzględnienie przez Komisję znacznych obaw społecznych w związku z agresywnymi sporami sądowymi⁽⁷⁾ oraz decyzję Komisji o przeprowadzeniu oddzielnych konsultacji publicznych w sprawie ochrony inwestycji i ISDS, z uwagi na duże zainteresowanie opinii publicznej. Zainicjowanie konsultacji publicznych 27 marca 2014 r. jest dobrym przykładem działań, które zachęcają społeczeństwo obywatelskie do wypowiedzenia się w negocjacjach.

8.4 Zdaniem EKES-u zasadnicze znaczenie ma to, aby postanowienia dotyczące ISDS zaproponowane w TTIP nie stały na przeszkodzie państwom członkowskim w przyjmowaniu przepisów zgodnych z ich interesem publicznym. Komitet odnotowuje wysiłki na rzecz większej przejrzystości postępowania i opracuje opinię z inicjatywy własnej w sprawie postanowień dotyczących ISDS.

8.5 W punkcie 8 notatki informacyjnej z 3 października 2013 r. Komisja przedstawiła propozycje powstrzymania ewentualnego nadużywania procedur ISDS. Zdaniem Komitetu nie ma jasności prawnej co do definicji paru pojęć, między innymi takich jak „błaha skarga” (*frivolous claims*) i „cel publiczny” (*public purpose*). Istotne znaczenie ma pilne ustanowienie właściwej definicji.

8.6 Zdaniem EKES-u ważne jest, by stanowisko negocjacyjne UE przewidywało szereg warunków dotyczących włączenia ISDS do umowy, a jednym z nich powinny być odpowiednie postanowienia pozwalające państwom członkowskim „realizować bez dyskryminacji uzasadnione cele polityki publicznej, np. cele społeczne, ekologiczne, związane z bezpieczeństwem, ochroną konsumentów, stabilnością systemu finansowego, zdrowiem i bezpieczeństwem publicznym”. Ważne jest, by była to wiodąca zasada dla negocjatorów UE i by została wyraźnie uwzględniona w umowie.

⁽⁷⁾ Agresywne spory sądowe są obecnie stosowane przez prywatne korporacje przeciw suwerennym państwom, np. *Veolia vs. Egypt* i *Philip Morris vs. Australia*.

9. MŚP

9.1 W Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych MŚP i nowo powstające przedsiębiorstwa są kluczowymi motorami wzrostu i tworzenia miejsc pracy. Ponad 20 mln firm w UE i 28 mln w USA to MŚP. Po obu stronach Atlantyku MŚP są ważnym źródłem innowacji oraz nowych produktów i usług, i już obecnie czerpią korzyści z handlu transatlantyckiego.

9.2 TTIP będzie szczególnie cenne dla MŚP, zważywszy że bariery handlowe stanowią nadmierne obciążenia dla mniejszych firm, które mają mniej zasobów niż duże firmy, by sobie z nimi poradzić. Potencjalne korzyści dla MŚP obejmują taryfy celne, kwestie regulacyjne i bariery pozataryfowe, usługi, handel elektroniczny, zamówienia publiczne, ułatwienia celne i handlowe oraz prawa własności intelektualnej.

9.3 EKES wspiera włączenie rozdziału poświęconego MŚP do TTIP. Taki rozdział mógłby ustanowić mechanizmy współpracy obu stron, ułatwiające udział MŚP w handlu transatlantyckim. Postanowienia mogłyby także obejmować komitet ds. MŚP, utrzymujący kontakty ze środowiskiem małych przedsiębiorstw, oraz rozwój informacji i innych zasobów on-line, aby pomóc MŚP w zrozumieniu przepisów dotyczących umowy i sposobów korzystania z niej.

10. Interes konsumentów

10.1 Zaufanie konsumentów ma kluczowe znaczenie dla sukcesu TTIP. Przekładałoby się ono na większą konsumpcję, co miałooby pozytywny wpływ na wzrost i miejsca pracy. Dlatego istotne jest, by konsumenci uzyskali gwarancje napawające zaufaniem do rynku transatlantyckiego. Dobrym początkiem jest wyraźne stwierdzenie, że obecne standardy nie zostaną obniżone. Wyzwanie polega na przełożeniu tych zobowiązań na praktykę, zapewnieniu jasnych ram prawnych pozwalających uniknąć obniżenia standardów oraz między innymi na należyтым i terminowym informowaniu społeczeństwa obywatelskiego o procesie konwergencji regulacyjnej. Należy również ustanowić przepisy chroniące prawo obywateli do wniesienia o egzekwowanie takich postanowień w wypadku ich naruszenia.

10.2 Istnieją obawy, że otwarcie granic i usunięcie barier handlowych może doprowadzić do rozprzestrzenienia się skażonej żywności i jej negatywnych skutków. TTIP jest doskonałą okazją do opracowania jednolitego systemu ostrzegającego, obejmującego UE i USA. Celem byłaby poprawa ochrony konsumentów i zminimalizowanie negatywnego oddziaływania na handel w przypadku takiego skażenia.

10.3 Identyfikowalność składników żywności i ich produktów pochodnych jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa, jakości i świadomego wyboru konsumentów. TTIP jest też okazją dla UE i USA do lepszego zrozumienia złożonych globalnych łańcuchów i sieci dostaw żywności oraz rozwinięcia ambitnego, kompatybilnego i interoperacyjnego podejścia do zapewnienia identyfikowalności i autentyczności żywności, w tym systemów identyfikacji zwierząt.

10.4 Należy ustanowić obowiązkowe programy sprawozdawczości i wymiany informacji na temat nowych produktów, aby monitorować wprowadzanie na rynek przetworzonych nanomateriałów, dla których trzeba ustanowić obszerny wykaz podlegający kontroli publicznej.

11. Usługi

11.1 Wiele danych statystycznych wskazuje, że intensyfikacja handlu i inwestycji w sektorze usług może być jednym z głównych źródeł wzrostu. Dlatego też ważne jest wynegocjowanie istotnych zobowiązań obu stron (również w zakresie usług finansowych). Lepszy dostęp do rynku jest uważany za priorytet dla przedsiębiorstw unijnych.

11.2 Konieczne jest także, by negocjacje w pełni uwzględniły specyfikę usług publicznych w UE, które muszą zostać utrzymane, zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

11.3 Współpraca regulacyjna powinna także obejmować usługi i zapewniać lepszą współpracę między organami regulacyjnymi, większą przejrzystość oraz wyeliminowanie zbędnych i uciążliwych wymogów.

12. Rolnictwo i sektor rolno-spożywczy

12.1 Umowa powinna zawierać ambitne postanowienia na temat kwestii sanitarnych i fitosanitarnych (SPS), a USA i Unia Europejska powinny wynegocjować ambitny rozdział na temat SPS+.

12.2 Sposoby produkcji rolnej i rolno-spożywczej rozwijają się w całkiem różnych warunkach w USA i UE (jeśli chodzi np. o dobrostan zwierząt, przepisy dotyczące bezpieczeństwa żywności, korzystanie ze środków ochrony roślin). W USA decyzja o wprowadzeniu danego produktu na rynek opiera się wyłącznie na przesłankach naukowych, podczas gdy w Europie podstawą jest „zasada ostrożności”. Tę różnicę w podejściu należy mieć na uwadze podczas negocjacji.

12.3 Wspomniane powyżej zobowiązanie Komisji na rzecz tego, by nie obniżać norm UE, w tym norm służących utrzymaniu ochrony konsumentów, powinno nas uczulić na kwestie bezpieczeństwa żywności (informacje na temat GMO, hormony w żywności, oczyszczane chemicznie środki spożywcze itp.), tak by móc zawsze przestrzegać zasady ostrożności (zapisanej w traktacie lizbońskim). Dbając o większą zgodność systemów prawnych USA i UE, należy zarazem przestrzegać wysokich norm bezpieczeństwa żywności po obu stronach Atlantyku.

13. Zamówienia publiczne

13.1 Zamówienia publiczne to szczególnie newralgiczna kwestia, lecz UE powinna przyjąć bardziej aktywne podejście w tym zakresie, ponieważ firmy z USA korzystają obecnie z większej otwartości rynku UE niż odwrotnie. Konieczne jest, by wszelkie porozumienia obejmowały równy poziom dostępu do zamówień publicznych po obu stronach Atlantyku.

13.2 Podczas negocjacji trzeba dopilnować, by prawo państw członkowskich UE oraz władz lokalnych i regionalnych do realizacji uzgodnionej na drodze demokratycznej polityki społecznej i polityki ochrony środowiska nie zostało podważone.

14. Ochrona danych

Pojawiają się obawy, że TTIP mogłoby doprowadzić do osłabienia zasad w zakresie ochrony danych w UE i w Stanach Zjednoczonych, narażając obywateli na zagrożenia dotyczące ich danych i naruszenia ich prywatności. Zgodnie z zobowiązaniem, o którym mowa w punkcie 6.1, żywotne znaczenie ma niedopuszczenie do obniżenia standardów ochrony w tej dziedzinie i zagwarantowanie obywatelom UE takiego samego poziomu ochrony – na mocy obecnych przepisów UE o ochronie danych – podczas kontaktów z przedsiębiorstwami mającymi siedzibę w USA.

15. Energia oraz strategiczne surowce

15.1 Zapewnienie niezawodnych dostaw energii ma kluczowe znaczenie. W TTIP należy uwzględnić postanowienia dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii i strategicznych surowców, aby określić obecne i przyszłe zatory w dostawach i infrastrukturze, które mogą wpłynąć na handel energią, a także mechanizmy przeciwdziałania kryzysom i zakłóceniom w dostawach.

15.2 Efektywność energetyczna i propagowanie odnawialnych źródeł energii to fundamentalny aspekt polityki energetycznej UE i USA. TTIP powinno promować te cele i gwarantować każdej ze stron prawo do utrzymania lub ustanowienia norm i przepisów dotyczących charakterystyki energetycznej produktów i procesów, jednocześnie dążąc do zbliżenia standardów UE i USA.

16. Oznaczenia geograficzne

UE eksportuje do Stanów Zjednoczonych wyroby o wysokiej wartości dodanej, a system oznaczeń geograficznych odgrywa w tych kwestiach kluczową rolę. System ten chroni wyroby unijne przed podrabianiem i oszustwem. Pozwala także uniknąć wprowadzania w błąd konsumentów. W umowie należy znaleźć konkretny sposób uzyskania pewności prawnej dla przedsiębiorstw działających w ramach oznaczeń geograficznych.

17. Rola i zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego

17.1 Komitet uważa ustanowiony obecnie proces za cenny i przyjmuje go z zadowoleniem. W ramach tego procesu społeczeństwo obywatelskie jest w pełni informowane po każdej rundzie negocjacji. Zasadnicze znaczenie ma kontynuowanie konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz zaakceptowanie EKES-u jako kluczowego podmiotu w tym procesie. Niemniej społeczeństwo obywatelskie jest zaniepokojone niepotrzebnie poufny charakterem tekstów podlegających negocjacji, co jest przeszkodą w informowaniu o nich. Może to poważnie podważyć zaufanie społeczne do tych negocjacji i poparcie dla jakiegokolwiek porozumienia TTIP.

17.2 Transatlantycka Rada Gospodarcza oraz niedostatki i różnice w pięciu dialogach transatlantyckich (gospodarczym, konsumenckim, ustawodawczym, pracowniczym i ekologicznym) zostały uwydatnione w opinii EKES-u opublikowanej w marcu 2009 r.⁽⁸⁾ Organy te, właściwie ustanowione i prawidłowo działające, mogą potencjalnie wnieść znaczny wkład w proces negocjacji, co widać na przykładzie transatlantyckiego dialogu przedsiębiorstw i konsumentów. Wobec tego EKES ponawia apel o rozpoczęcie transatlantyckiego dialogu pracowniczego i transatlantyckiego dialogu ekologicznego.

17.3 Jak stwierdzono powyżej, TTIP wzbudza nie tylko nadzieje, ale też i wątpliwości. Rola społeczeństwa obywatelskiego będzie miała fundamentalne znaczenie dla ewentualnego zatwierdzenia wyników negocjacji.

Dwustronne umowy handlowe nowej generacji podpisane przez UE zawierają mechanizm monitorowania stworzony z myślą o społeczeństwie obywatelskim.

17.4 Każdy z tych mechanizmów będzie rozwiązaniem *sui generis*, w zależności od faktycznych okoliczności. Niemniej EKES nalega, aby mechanizm taki jak najszybciej wprowadzono także dla TTIP oraz by skonsultowano się z Komitetem w kwestiach kształtu tego mechanizmu.

18. Rola EKES-u

18.1 Niezbędne jest uznanie instytucjonalnej roli EKES-u w procesie negocjacji nad TTIP oraz utrzymanie regularnego dialogu między EKES-em, Komisją Europejską i Parlamentem Europejskim podczas całego procesu negocjacyjnego.

18.2 Traktat lizboński potwierdza rolę Komitetu jako pomostu między społeczeństwem obywatelskim a innymi instytucjami europejskimi, co stanowi zasadniczy element ścisłej współpracy między EKES-em a Komisją Europejską. Mając na uwadze potencjalne znaczenie TTIP, ważne jest, by:

- Komisja uznała tę rolę i uwzględniła Komitet jako ważny czynnik we wszystkich aspektach procesu negocjacyjnego. W tym kontekście Komitet wyraża zadowolenie w związku z tym, że grupa monitorująca złożona z trzech członków EKES-u uzyska dostęp na równych zasadach do wszystkich dokumentów dostarczanych grupie doradczej DG ds. Handlu.
- Podczas całego procesu negocjacji zachowano rolę społeczeństwa obywatelskiego jako czynnika integrującego.
- Ustanowiono solidny i w pełni reprezentacyjny wspólny mechanizm monitorujący ze strony społeczeństwa obywatelskiego w każdym ze środowisk powstałych w wyniku umowy. EKES powinien odgrywać centralną rolę w każdym z tych organów.

18.3 Choć Stany Zjednoczone nie dysponują strukturą równoważną do EKES-u, niedawna wizyta robocza w Waszyngtonie w lutym 2014 r. dowiodła, że w kraju tym istnieje dojrzała struktura społeczeństwa obywatelskiego. Odpowiada ona istniejącej w EKES-ie strukturze składającej się z trzech Grup. TTIP stanowi wobec tego doskonałą okazję dla EKES-u, by dalej rozwinąć ustanowioną wcześniej politykę w zakresie nawiązywania kontaktów ze społeczeństwem obywatelskim w wymiarze transatlantyckim. W tym celu zaleca się w priorytetowej kolejności jak najszybsze ustanowienie grupy kontaktowej UE – USA.

18.4 Niniejsza opinia jest początkiem, a nie uwieńczeniem zaangażowania EKES-u w kwestie dotyczące TTIP. Jest wskazane, by Komitet zaangażował się w bieżący projekt, tak by mógł wziąć udział, z ramienia społeczeństwa obywatelskiego, w monitorowaniu procesu negocjacji TTIP. Projekt ten mógłby obejmować np. dalsze opinie, wysłuchania publiczne, seminaria, konferencje itd. dotyczące takich tematów jak zrównoważony rozwój, MŚP, ISDS, zamówienia publiczne i konkretne analizy sektorowe.

Bruksela, 4 czerwca 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Dz.U. C 228 z 22.9.2009, s. 32–39.